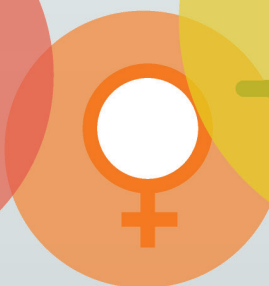
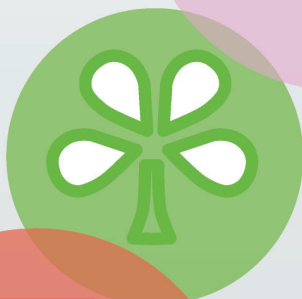
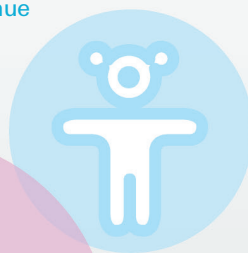

МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО ЗА РАЗВИТИЕ

Българска платформа за международно развитие
София, 2012

TRIALOG

Austrian
Development Cooperation

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на проект TRIALOG, който е съфинансиран от Европейския съюз и Австрийската агенция за развитие. Съдържанието на документа не отразява официалната позиция на Европейския съюз или Австрийската агенция за развитие. Отговорност за съдържанието на този документ носи единствено Българската платформа за международно развитие, в качеството си на бенефициент по проект „Подпомагане на качеството и съдържанието на Интернет сайта на Българската платформа за международно развитие (БПМР)“.

Повече информация за проекта може да намерите на уебсайта на БПМР <http://bpid.eu> или пишете на bpid@bpid.eu

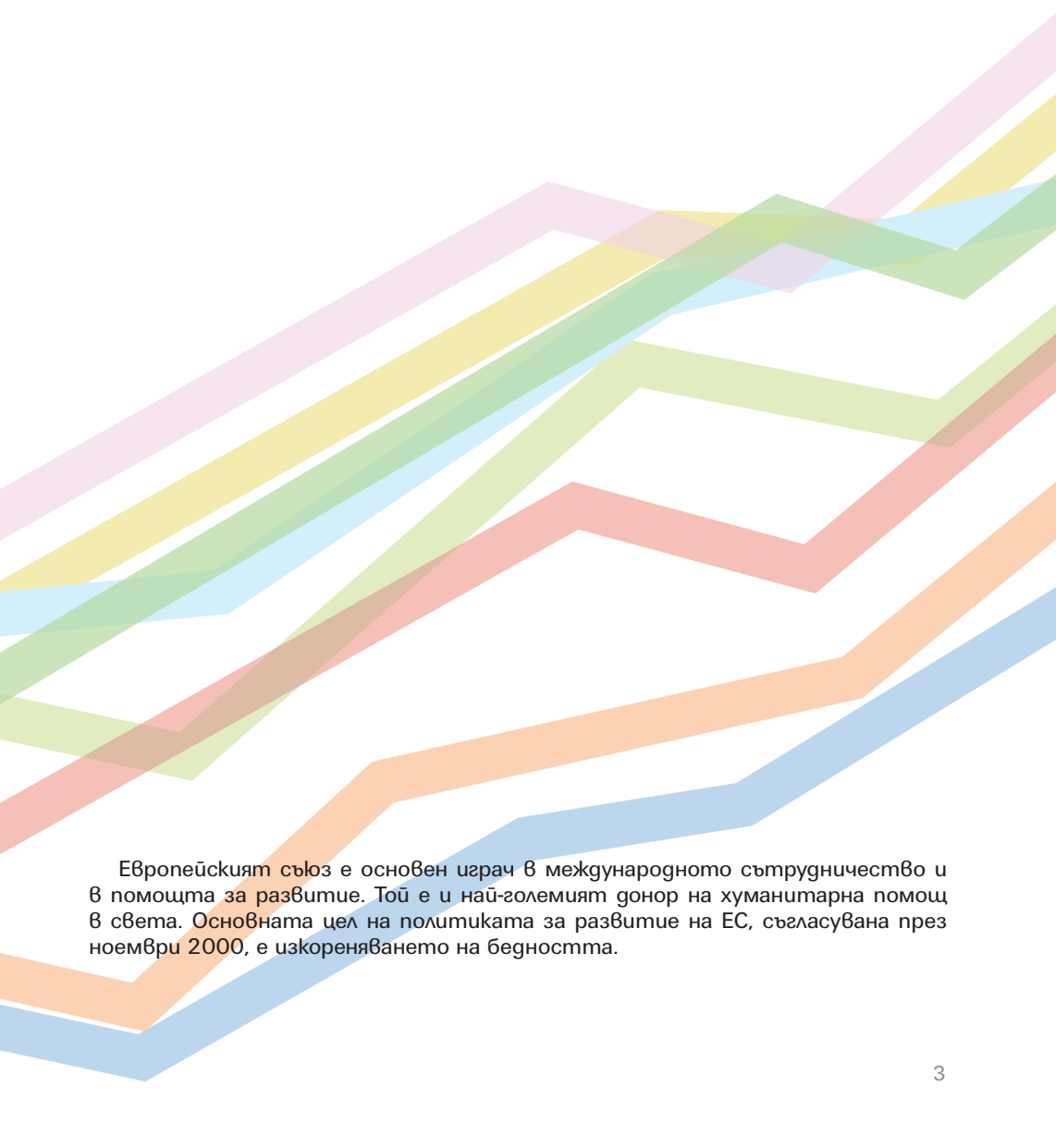
© Българска платформа за международно развитие, София 2012

Автор: Петранка Филева

Дизайн: Кристина Тужарова

Ако десет хиляди души по едно и също време стрелят по една и съща мишена, то няма мишена на света, която да не бъде улучена.

Китайска поговорка

Европейският съюз е основен играч в международното сътрудничество и в помощта за развитие. Той е и най-големият донор на хуманитарна помощ в света. Основната цел на политиката за развитие на ЕС, съгласувана през ноември 2000, е изкореняването на бедността.

Международно сътрудничество за развитие

Тази публикация има за цел да информира по-широката публика в България за същността и целите на международното сътрудничество за развитие. Надяваме се, че тя ще подобри осведомеността на българските граждани за тенденциите в световната политика за развитие, в която правителството ни участва, поема ангажменти и съответно се отчита.

Говорим за политика с десетилетна история и утвърдени норми и принципи. Тя се основава на ценности като солидарност, съчувствие и съпричастност. Тя се гради върху принципите за защитени права на човека, за устойчиво използване на ресурсите на планетата, за демократично управление и свободни пазари.

На нея може да се гледа като на кауза – каузата за преодоляване на огромните и недопустими от гледна точка на ценностите на съвременното разлики в нивото на развитие и стандарта на живот на хората по света.

На нея може да се гледа и като на рационално проактивно поведение за гарантиране на общия просперитет, мир и сигурност в света.

Задачата на тази публикация, подготвена от името на Българската платформа за международно сътрудничество за развитие, е да стимулира политическия диалог между управляващи и избиратели в България, между българските граждани и европейските институции.

Българска платформа за международно развитие (БПМР) е основана в началото на 2009 г. Тя обединява в мрежа 23 авторитетни неправителствени организации, работещи в различни сфери. Членовете на БПМР работят по теми като образование за развитие, здравеопазване, джендър проблематика, околна среда и устойчивост.

Целта на платформата е да бъде активен и легитимен партньор на държавните институции при изпълнението на ангажиментите на България към политиката на Европейския съюз за сътрудничество и развитие по отношение на трети страни.

<http://www.bpid.eu>

bpid@bpid.eu

Съдържание:

Въведение	7
ООН и международното сътрудничество за развитие	9
1. Управление на международното сътрудничество за развитие в системата на ООН	11
2. ООН и Целите на хилядолетието за развитие	13
3. Докладите на ПРООН за човешкото развитие	17
Европейският съюз в международното сътрудничество за развитие	20
1. Нормативна рамка	20
2. Европейски консенсус за развитие	21
3. Еволюция към политически диалог	22
4. Програма за промяна	25
5. България в международното сътрудничество за развитие	26
ОИСР и ефективността на помощта за развитие	28
1. Официална помощ за развитие (ОПР)	28
2. Правни и институционални основания за ОПР в ОИСР	29
3. Сравнителните преимущества на ОИСР	29
4. Ефективност на помощта за развитие	29
5. Глобално партньорство за международно сътрудничество за развитие	30
Полезни източници	33
Важни интернет страници	34

Абревиатури:

АКТБ – страни от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн
АЛР – Азиатски и Латиноамерикански региони
АСЕАН – Асоциация на страните от Югоизточна Азия
БВП – Брутен вътрешен продукт
БНД – Брутен национален доход
ГАТТ – Общо споразумение за тарифите и търговията
ДЕС – Договор за Европейския съюз
ДФЕС – Договор за функционирането на Европейския съюз
ЕИСК – Европейски икономически и социален комитет
ЕО – Европейска общност
ЕК – Европейска комисия
ЕС – Европейски съюз
ЕФР – Европейски фонд за развитие
ИКОСОС – Икономически и социален съвет (ООН)
ИСР – Инструмент за сътрудничество за развитие (ЕО)
ИЧР – Индекс за човешкото развитие
КПР – Комитет по помощта за развитие (ОИСР)
КПР – Комитет за политика за развитие (ООН)
МВФ – Международен валутен фонд
Меркосур – Южноамерикански общ пазар
МОТ – Международна организация за труда
МСР – Международно сътрудничество за развитие
ОИСР – Организация за икономическо сътрудничество и развитие
ООН – Организация на обединените нации
ОПР – Официална помощ за развитие
ПРООН – Програма на ООН за развитие
СБ – Групата на Световната банка
СЗО – Световна здравна организация
СИВ – Съвет за икономическа взаимопомощ
СТО – Световна търговска организация
ФАО – Организация на ООН по прехраната
ФСР – Форум за сътрудничество за развитие (ООН)
ЦХР – Цели на хилядолетието за развитие
ЮНЕСКО – Организация на ООН за наука, култура и образование
ЮНКТАД – Конференция на ООН за сътрудничество и развитие

Въведение

В съвременния свят на глобални проблеми и рискове никоя държава не може сама да ги посреща и решава. Бедност, климатични промени, епидемии, социално напрежение, конфликти – все заплахи за мира и сигурността в един все по-тесен свят.

За посрещането им са разработени множество концепции. Много международни организации работят за координиране на усилията на отделните страни. Сред тях политиката за сътрудничество за развитие остава стабилна рамка за търсене и постигане на решения. Целите на хилядолетието за развитие, приети на най-високо равнище през 2000 г., са удачен инструмент за количествено измерване и контрол върху поетите ангажменти.

Обичайно е политиката за сътрудничество за развитие да се разглежда като подкрепа от по-богатите за по-бедните страни в света и да се обобщава като политика за развитие. Водещата международна организация при формулирането на цели, стратегия и контрол е Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР), начело с Комитета по помощта за развитие (КПР), в който участват 23 високо развити държави. Изпълнението се осъществява на двустранна и на многостранна основа – както в системата на ООН, така и в регионалните организации, например в Европейския съюз.

Все пак политиката за сътрудничество за развитие определено има повече от една посоки и те се очертаха още по време на Студената война. Едната посока е Север-Юг и тя беше раздвоена в съперничеството между Изтока и Запада до края на 80-те години на ХХ век. Другата посока идва от Юга към Севера и ако си припомним Банкок 1956 г. и създаването на Движението на необвързаните през 1961 г., действията на Групата на 77-те в ЮНКТАД и борбата за Нов международен икономически

рег през 70-те и 80-те години на ХХ век, ще открием действие и противодействие с по-дълбоки исторически корени. Ще си припомним силни декларации и слаб отзвук от идеи за колективно самообезпечаване (self reliance) в развиващия се свят и ще отчетем промяната днес – големи донори на официална помощ за развитие от групата на развиващите се страни и добри резултати в сътрудничеството Юг-Юг. В крайна сметка ще се убедим, че осъзнаването на взаимозависимостта е най-ясната, видима и дългосрочна тенденция в отношенията между така наричаните развити и развиващи се страни.

Развити и развиващи се държави – колко условни са тези наименования, можем да съдим от промените в статута на България в света. Като членка на СИВ и като „индустриално развита социалистическа държава“ тя провеждаше активна политика към развиващите се страни и съответно предоставяше помощ за развитие на приоритетни за нея по онова време държави от Близкия изток, Африка или дори Латинска Америка. В края на този период и в началото на промените след 1989 г., когато вече бяха назряли условията България да влезе в ГАТТ, тя заяви участие в преговорите като развита държава, макар и обективните изследвания да ни сочеха заедно с Румъния и Албания в групата на развиващите се страни. Именно като страна в преход, нуждаеща се от помощ за развитие, ни третираше международната общност до приемането ни в Европейския съюз – насочвана в икономическите си форми от МВФ и Световната банка,

подкрепяна от ПРООН в решаването на проблеми на демократизацията и човешкото развитие.

След присъединяването на България към Европейския съюз позицията рязко и неочаквано за публиката е променена. Вече сме в групата на донорите, или поне условно, в групата на развитите държави. Имаме и следваща цел – да влезем в Клуба на богатите, т.е. да станем член на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР). Ако успеем отново да изпреварим с политически усилия икономически си напредък, то тогава мястото ни в осите на международното сътрудничество ще бъде още по-ясно, а механизмите за контрол на „доброто управление“ у нас с един повече.

Няма как всичко това да не се оценява положително, но и в най-богатите държави поделянето на национално богатство извън националните граници в името на солидарността не е популярно, особено в години на икономически сътресения. Още по-малко е вероятно средният гражданин на България да иска и да може да разбере ангажиментите на правителството ни към международната помощ за развитие.

Все пак нека припомним, че още в качеството си на присъединяваща се към Европейския съюз страна, през 2005 г., България пое ангажимент да стане донор на международна помощ за развитие, като към 2010г.нейният принос трябва да достигне 0,17 процента от брутният национален доход (БНД), а към 2015 г. – 0,33 процента от БНД.

И още един проблем – външната динамика. Докато България се опитва да се приспособи към новите си задължения, светът бързо се променя, променя се и тежестта на взаимовръзките по една или друга ос на международните връзки и сътрудничество. Бързо се развива отдавна планираното сътрудничество Юг-Юг. Разбира се,

впечатляващият растеж в развиващите се икономики не е равномерно разпределен и нуждата от помощ за развитие към най-уязвимите държави расте, но е видима тенденцията за диференциране на получателите и за по-голямо участие на нови донори на помощ за развитие.

Именно под влияние на тези промени се подготвят новите подходи и програми за развитие. Светът обсъжда форми, стъпки, обеми, координация и комуникация на политиките за развитие за периода след 2015 г., т.е. след изтичане на мандата на Целите на хилядолетието за развитие (ЦХР). Говори се за ЦХР 2.0, които трябва ясно да преследват промени в социалната политика и постигане на резултати.

В европейските институции се обсъжда документ „Повишаване на въздействието на политиката на ЕС за развитие: програма за промяна“, предложен от Европейската комисия през есента на 2011 г. и резултатите от обсъждането и преговорите ще се представят през септември 2012. В новата програма се обръща по-голямо внимание на доброто управление и човешките права и съответно, повече обвързаност на помощта съобразно изпълнението на тези изисквания. Вторият акцент е върху растежа, с повишени очаквания от включването на частния сектор.

Посоката е приблизително ясна – посъгласувана политика между всички донори и повече отговорност от получателите на помощ за развитие. Донори и получатели се срещат и обединяват около разработените вече представи за ефективността на помощта за развитие. Отдава се дължимото и на частния сектор, който играе все по-голяма роля в усилията за преодоляване на слабото развитие – не непременно заради филантропски идеи.

ООН и международното сътрудничество за развитие

Наред с мира и сигурността, развитието е сред най-важните приоритети в дейността на ООН. Пресечната точка всъщност са правата на човека, които остават най-стабилната основа в многостранното сътрудничество – постоянно развиваща се система от универсални принципи, ценности и норми.

Още в първите параграфи на Устава на ООН е записана решителност „да насърчаваме социалния прогрес и подобряваме условията на живот при по-голяма свобода“ и „да използваме международните институции за развиване на икономическия и социален прогрес на всички народи“. Член 44 разширява задачите на ООН да съдейства: а) за повишаване жизненото равнище, пълна заетост на работната сила и условия за икономически и социален прогрес и развитие; б) за решаване на международните икономически, социални, здравни и други свързани с тях проблеми; за международно сътрудничество в областта на културата и образованието и в) за всеобщо зачитане и спазване правата на човека и основните свободи за всички без разлика на раса, пол, език или вероизповедание.

ООН е основен участник в системата на международното сътрудничество за развитие. През декември 1961 за първи път са формулирани задачите на международното сътрудничество за развитие, утвърдени с Рез. 1715 (XVI) на Общото събрание на ООН. Това става по повод обявяването през 1960 г. на първата декада за развитие. Международната общност не само поема задължението да отдели определен обем финансови средства за целите на развитието, но показва единство по повод необходимостта от колективно решаване

на проблемите на развитието.

През 1970 г., с Рез. 2626 на Общото събрание на ООН, се приема Международна стратегия за развитие за втората декада за развитие, която задължава страните членки (гл. С, т. 3/42) да отделят 0,7 % от БНД като Официална помощ за развитие (ОПР). Тази цел е постигната досега само от скандинавските страни, но доколкото множество последващи документи я потвърждават, тя остава в дневния ред на политиките за развитие на световната организация.

Универсалният характер и авторитетът на ООН ѝ позволяват да провъзгласява нови приоритети, да потвърждава колективния ангажимент към нереализираните цели, да осъществява мониторинг и анализ на изпълнението на поетите задължения. Постепенно стратегиите стават по-всеобхватни, политиките посъгласувани, а целите по-конкретни и измерими. Най-добра илюстрация на тези положителни тенденции е изработването на Целите на хилядолетието за развитие като наистина по-добър инструмент за координирани и целенасочени действия на международната общност.

Обхватът и характерът на Целите на Хилядолетието за развитие, наблюдаването върху изпълнението им през първото десетилетие на новия век и обсъждането на действията на

световната общност след 2015 г. – са три взаимно свързани аспекта от дейността на ООН, които показват растящ ангажимент и по-добро управление на колективните усилия. Поставят се стандарти на поведение в предоставянето на помощ за развитие и се оформят наднационални схеми за регулиране на трансграничните предизвикателства.

Още нещо много важно в принципната позиция на ООН по въпросите на развитието е поставянето на фокус върху човека, върху хората. Най-ясно това се вижда в работата на специализираните агенции от системата на ООН. Международната организация за труда (МОТ) поставя акцент върху заетостта, Организацията на ООН по прехраната ФАО – върху доставката на храни и намаляването на глада, ЮНЕСКО върху образование, наука и култура, СЗО върху здравето на човека.

През 1990 г. на тази отдавна заявена грижа за човека беше придобена концептуална дълбочина. Започна ежегодното изработване на Световен доклад за човешкото развитие на Програмата на ООН за развитие (ПРООН). Новото в него е, че свързва критичното мислене за човешкото развитие с човешката сигурност, с равенството на половете, с бедността. Нов е методът на събиране и обработване на данни, използван при изработването на голям брой Национални доклади за човешко развитие. Ползата от всички тях е, че събраната информация за ситуацията в света или в отделните държави се използва за разработване на по-добри политики в полза на човека.

ООН беше изградена върху четири принципа: мир и сигурност, суверенитет и независимост, икономическо и социално развитие, човешки права

за всички. В началото тези четири принципа се третират до голяма степен паралелно, но от началото на 80-те години все повече са част от по-широк и балансиран процес на човешко развитие, комбиниращ мир и сигурност, демократично управление, устойчиво развитие и човешки права. Подходът човешко развитие дава рамката, която събира тези принципи заедно и показва тяхната концептуална и оперативна връзка.

Растящата загриженост за екологичната сигурност на планетата поставя на преден план мобилизирането на усилията на страните членки на ООН за устойчиво развитие. По време на конференцията в Рио де Жанейро през 2012 г. представителите на Програмата на ООН за развитие заявиха намерението си да разширят компонентите при изчисление на Индекса за човешко развитие и предложиха концептуална рамка за бъдещия Устойчив индекс на човешко развитие, който отчита разходите на развитието днес за защита на правата на бъдещите поколения.

Климатичните промени са във фокуса на вниманието. Форум на най-високо ниво по устойчивото развитие ще замени Комисията по устойчиво развитие. Работи се по изготвяне на Цели за устойчиво развитие, които да надградят Целите на хилядолетието за развитие в периода след 2015 г. Огромно е значението за развитието на преговорите за поемане на задължения на страните по намаляване на емисиите, причиняващи парников ефект, след изтичането на периода на действие на Протокола от Киото, с оглед противодействие на промените в климата, които пряко се отразяват на развитието на страните и на продоволствената стабилност в света.

1. Управление на международното сътрудничество за развитие в системата на ООН

Управлението на Международното сътрудничество за развитие в системата на ООН се реализира в рамките на основните органи и на специализираните учреждения, агенции, програми.

Общото събрание (ОС) е главният и най-авторитетен международен орган, призван да съдейства за икономическото и социалното развитие на държавите и обезпечава междуправителствен диалог по широк кръг глобални проблеми.

Икономическият и социален съвет (ИКОСОС) координира дейността на организацията по икономическите и социалните въпроси с нейните специализирани агенции, както и с други институти и подразделения на ООН. ИКОСОС е централен форум за обсъждане на международните икономически, хуманитарни, екологични и социални проблеми от глобален и междупрофесионален характер. Той изработва препоръки към политиките по тези проблеми за държавите и за системата на ООН като цяло. Помощен орган на ИКОСОС са функционалните и регионални комисии и няколко постоянни комитета.

Важен консултативен орган на ИКОСОС по въпросите на развитието е Комитетът за политика за развитие (КПР). Той се състои от 24 члена, номинирани от Генералния секретар в тяхно лично качество за период от три години и на основата на техния опит и експертиза. Комитетът наблюдава основните проблеми на развитието в тяхното пресичане и взаимодействие, ориентира се към средносрочни и дългосрочни аспекти

на международното сътрудничество. Комитетът е отговорен също така за прегледа на статута на най-слабо развитите държави и за осъществявания прогрес след излизане от тази категория.

Нуждата от координиране на усилията в областта на международното сътрудничество направи ролята на ООН още по-голяма. През последните десетилетия Световната организация се превърна в голямо семейство от агенции, фондове и програми за развитие. В същото време се увеличи рискът от дублиране и конкуренция за ограничени ресурси. Реформата в системата на ООН се опитва да отговори на тези промени с процес, насочен към по-добро управление и координация на дейностите в една бързо променяща се среда на предоставяне на помощ за развитие.

През 2007 г. Икономическият и социален съвет създаде форум на високо равнище за обсъждане на проблемите за развитие – Форум за сътрудничество за развитие (ФСР). Той има мандат да ускори чрез по-широк международен диалог изпълнението на международно договорените цели за развитие, по-специално Целите на хилядолетието за развитие (ЦХР). Като глобален форум, който обсъжда важни въпроси за качеството и резултатността на сътрудничеството за развитие, форумът се концентри-

ра върху три взаимно свързани променливи: (а) взаимна отчетност, (б) сътрудничество Юг-Юг, (с) съгласуваност на политиките. Първият форум се провежда през юни-юли 2008 и се свиква на всеки две години.

С координирането на действията на ООН на терен се занимава Програмата на ООН за развитие (ПРООН) – United Nations Development Program (UNDP) – определяна обикновено като глобалната мрежа за развитие на ООН. Тя има местни офиси в 177 страни и територии на света. Мисията ѝ е да насочва към промяна, да предава опит и знания, да подпомага създаването на национален и локален капацитет за постигане на целите на човешкото развитие и на Целите на хилядолетието за развитие. С една гума, ПРООН помага на страните да привличат и да използват ефективно помощта за развитие.

Координираната дейност на ООН на местно равнище се осъществява с добре разработен механизъм – Рамка на помощта на ООН за развитие (United Nations Development Assistance Framework (UNDAF)). Това е програмен документ между правителството и

екипа на ООН в съответната страна и описва колективните действия за постигане на националните цели.

На глобално равнище ПРООН председателства Групата на ООН за развитие, която включва най-важните участници в международното развитие. ПРООН помага също така да се координира подготовката на форуми на ИКОСОС и на ОС на ООН.

Групата на ООН за развитие обединява 32 различни фонда, програми, агенции, департаменти и служби, които играят роля в развитието. Обща цел на групата е да предлага съгласувана, ефективна и ефикасна подкрепа за страните, стремящи се да постигнат договорените на международно равнище цели на развитието, включително на ЦХР. Изградена през 1997 г., групата разработва ръководство за координиране, хармонизиране и обединяване на дейностите на ООН за развитие. Групата укрепва системата на ООН за развитие на местно равнище, подготвя промени и гарантира операциите на място да се осъществяват в съответствие с мандата на ООН и на основните му органи, например на Общото събрание.

За периода 2011-2013 г. България е член на ИКОСОС. Избирането на България за член на този комитет за осми път в историята на световната организация представлява безспорно признание за авторитета на нашата страна в ООН.

ИКОСОС е основният орган на ООН, който се занимава с проблемите на икономическото и социалното развитие, с хуманитарните, културните образователните, здравните и други свързани с тях въпроси. ИКОСОС отговаря за управлението на около 70% от човешките и финансовите ресурси в цялата система на ООН, включително за 14 специализирани организации и 9 комисии и пет регионални комисии.

Република България е била член на ИКОСОС през следните периоди: 1959 – 1961 г., 1968-1970 г., 1975-1977 г., 1980-1985 г., 1987-1992 г., 1994-1996 г., 1999-2001 г.

2. ООН и целите на хилядолетието за развитие

От началото на 21 век светът е обединен около идеята да посрещне социалните проблеми и климатичните промени с координирани действия. Голяма заслуга за това имат световните конференции на високо равнище под егидата на ООН, започнали още през 80-те години на миналия век, но получили дълбочина и последователност през 90-те. В резултат от провежданите там дискусии целите на ООН придобиват конкретен характер и така се стига до безспорно успешната рамка, позната като Цели на хилядолетието за развитие (ЦХР).

Значението на тези конференции е в това, че се обобщават ценности, поставят се цели, изработват се стратегии и се приемат програми за действие в конкретните сфери на развитието. Грижата е насочена преди всичко към най-ранимите сегменти на световната общност и към растящите глобални предизвикателства.

Първата конференция е в края на 80-те години на ХХ век и е посветена на проблемите на децата. Присъстват 159 страни, включително 71 от тях са представени на най-високо равнище. Приема се Декларация и план за действие за оцеляване, защита и развитие на детето. Конференцията приема и седем точно дефинирани цели като достъп до образование за всички, намаляване на смъртността на бебетата и майките, подобряване на санитарните условия, намаляване на неграмотността на възрастните, защита на децата от въвличане във военни конфликти. Очертава се успешният модел на поемане на ангажимент към конкретни цели в конкретни срокове.

Конференцията във Виена през юни 1993 г. е посветена на правата на човека. Правото на развитие е записано сред фундаменталните човешки

права в заключителния документ на тази среща на най-високо равнище. Потвърдени са принципите, съгласувани през последните 45 години. Призната е взаимовръзката между демокрация, развитие и човешки права. Това подготвя пътя за бъдещо сътрудничество между националните и международните институции при спазването и комуникирането на човешките права, включително правото на развитие. То е дефинирано като неотменимо право на човека, според което всеки човек има правото да участва, да допринася, да се възползва от икономическото, социалното, културно и политическо развитие в условия на напълно защитени права и свободи.

Следващите конференции, всяка с различен фокус, дават още по-широка визия за развитието и подготвят подробна стратегическа рамка. Сред първите е Конференцията на ООН за околната среда и развитието, позната като Конференцията за Земята, проведена през юни 1992 г. в Рио де Жанейро. Тя дефинира отговорността на държавите да вземат предвид връзката между икономическата си политика и влиянието върху околната среда. Приетите решения насочват към намаляване на производството

на токсични отпадъци, търсене на алтернативни източници на енергия, битка за повече питейна вода. Основното послание се съдържа в Програма 21 (Agenda 21) и то насочва към нуждата от промяна в отношението и поведението на всички агенти на устойчивото развитие.

Четвъртата конференция за жените в Пекин през 1995 е първата по тази тема, организирана на толкова високо равнище. Приема се, че там се постига обрат и се бележи успех в развитието на международна програма за равенство и овластяване на жените. Декларацията очертава 12 критични области и идентифицира стратегически цели и конкретни задачи за правителствата, международната общност, неправителствените организации и частния сектор.

Световната среща на върха за социално развитие, проведена в Копенхаген през март 1995, също постига конкретни ангажименти и ги формулира в 10 точки – създаване на подходяща среда за постигане на социално развитие, премахване на абсолютната бедност чрез решителни национални действия и международно сътрудничество, като всяка страна трябва да си постави конкретен срок за пълна заетост, социална интеграция, равенство между мъжете и жените, универсален достъп до образование и здравна грижа, увеличени финансови ресурси за социално развитие. Декларацията от Копенхаген ясно дава знак, че приоритетите се менят. Тя поставя началото на глобална кампания за премахване на абсолютната бедност. Специфичното в ангажиментите е по-ясната ориентация към човека.

Проблемите за финансиране на развитието се обсъждат по подобен

модел от Конференцията за финансиране на развитието, проведена през 2002 в Монтерей, Мексико. По-важно в този случай е, че в координирането на действията в този форум участват вече и Бретън Уугските институции, влиятелни както в идеологически план, така и заради ресурсите си. (Известно е, че Международният валутен фонд и Световната банка поддържат независимост в системата на ООН и се отличават с превес на гласовете на страните с най-голям дял в капитала им.) В така наречения Консенсус от Монтерей правителствата задължават себе си и многостранните организации да действат за мобилизиране на местните ресурси, на частните финансови потоци, на официалната помощ за развитието (ОПР); да обърнат внимание на проблемите с търговията, дълга и управлението на глобалната икономическа система.

През декември 2008 г. ООН е домакин на следващата конференция по финансиране на развитието. Тя се провежда в Катар, в присъствието на представители на над 160 държави, включително 40 държавни глави. В контекста на глобалната финансова криза Декларацията от Доха за финансиране на развитието потвърждава Монтерейския консенсус. Участниците се изказват в подкрепа на многостранните стъпки за по-голяма ефективност на помощта за развитие. След това през 2009 г. в Ню Йорк и през 2012 г. в Лондон се провеждат конференции за отражението на световната финансова и икономическа криза върху развитието.

Всяка от тези конференции поставя международни цели и препоръчва както национални, така и многостранни политики. Положителното в

този модел на обсъждане на глобалното сътрудничество за развитие се увеличава от това, че дискусиите се поддържат чрез периодично повтаряне на дневния ред за оценка, контрол и евентуална промяна в стратегическия подход. Най-популярни в този смисъл са конференциите за Земята, отбелязващи проблеми и прогрес през пет години, за да се стигне до постигнатото в Рио+20 през 2012

г. По подобен начин се провеждат поредни конференции за финансиране на развитието, за правата на човека, за недискриминацията. Познатото послание се допълва с ново и така световните конференции се превръщат в мощен инструмент за комуникация и въвличане на правителствата, частния сектор и гражданското общество.

Глобалните предизвикателства трябва да се управляват чрез разпределение на разходите и на бремето – в съответствие с базисни принципи за равенство и социална справедливост.

Такава воля изразиха 189 лидери от целия свят по време на Срещата на Върха през 2000 г., когато приеа декларацията на хилядолетието. С нея те се ангажираха да положат усилия за намаляване на бедността, подобряване на здравето, насърчаване на мира, човешките права и устойчивата околна среда. Изработеният върху идеите и принципите на тази декларация пакет от цели е добра рамка за действие, защото съдържа подробни, ясни, обвързани, надграждащи се, постижими и контролируеми цели. Формата, в която този пакет от цели се представя пред световната общност, е изключително подходящ за комуникация на посланията и за мотивиране на изпълнението.

Периодичните прегледи на изпълнението на целите са не само механизъм за стимулиране на резултати, но и място за актуализиране и префокусиране. Така например Срещата на върха през 2005 г. постави на преден план тезата за заетост и достоен труд за всички. Това е и времето, когато Международната организация за труда (МОТ) започна да търси сътрудничество с другите агенции от системата на ООН, за да работят за-

едно за „по-справедлива глобализация“.

Повтарящият се рефрен в световните срещи по прегледа на ЦХР е, че страните трябва да поемат пълна отговорност за собственото си развитие. Националната отговорност за националното развитие е необходима предпоставка за суверенитет. Донорите трябва да приемат принципа за собствеността, а развиващите се страни трябва да търсят баланс между националните си приоритети и международните си ангажменти.

Друга непрекъснато повтаряна тема е важността на съзвучието и съподчинеността, т.е. съгласуваността (кохерентността) на политиките. Макар че конференциите са тематично насочени, всяка от тях предпоставя или надгражда другите теми. На този принцип е структуриран и пакетът цели в Целите на хилядолетието за развитие.

Така например се търси баланс между ускореното икономическо развитие, императивите на социалната справедливост и екологичната устойчивост. В Декларацията от Рио 1992 принципите 3 и 4 потвърждават, че

правото на развитие трябва да бъде изпълнено така, че да равнопостави нуждите от развитие и опазване на околната среда за днешното и за бъдещите поколения. За да се постигне устойчиво развитие, защитата на природата трябва да е съставна част на процеса на развитие и не може да се разглежда изолирано“.

Постигнато е по-добро сътрудничество между институциите от по-широката система на ООН. Световната банка прие снижаването на бедността като свой приоритет и замени политиките на структурно приспособяване (прилагани през 80-те и 90-те години на XX век), със Стратегии за снижаване на бедността (Poverty Reduction Strategies). В Световната търговска организация (СТО) бяха договорени допълнителни срокове за изпълнение на задълженията за развиващите се страни и се обсъжда подобрен достъп до пазари, възможност за прилагане на защитни мерки, различни видове помощ при изпълнение на задълженията им.

Всичко казано дотук може да изглежда като преднамерен оптимизъм. Истината е, че в дейността на ООН само той има място, защото без очакването за позитивно, макар и бавно развитие, съществуването на световната организация ще се лиши от смисъл. Тя е създадена, за да помага на човечеството да се придвижва напред и да оцелява.

В този контекст може да се отбележи, че светът всъщност се подготвя за времето след 2015, когато най-вероятно ще се отчете известен напредък в изпълнението на ЦХР и ще има множество стари и нови проблеми. Най-важно предизвикателство за ООН сега, в подготовката на периода след 2015 г., е да осигурят условия за

това, глобализацията да стане позитивна сила за всички хора в света, за днешното и за бъдещото поколение. Запазващите се дисбаланси в използването на ограничените ресурси са постоянни предпоставки за ситуации на конфликт, глад, несигурност и насилие, които от своя страна са ключови фактори за забавяне в постигането на целите на развитието и по-специално, на устойчивото развитие. И тъй като предизвикателствата са взаимно обвързани, е нужен нов, по-всеобхватен подход за посрещането им.

В съответствие с това първият доклад на Работната група на ООН за програмата за развитие след 2015 г. препоръчва: • Визия за бъдещето, която почива на базови ценности за човешки права, равенство и устойчивост. • Програма, форматирана около конкретни крайни цели, но реорганизирана около четири измерения на по-широкия подход: (1) включващо социално развитие; (2) включващо икономическо развитие; (3) опазване на околната среда; и (4) мир и сигурност. • Висока степен на политическа съгласуваност на глобално, регионално, национално и субрегионално равнище е нужно за постигане на бъдещето, което искаме за всички.

Рано е за дефиниране на конкретни цели. Непосредствената необходимост е да се постигне консенсус за контурите на програма, която адекватно идентифицира нуждите на развитието днес и за бъдещите поколения и да се уточнят приоритетите в ясни, леки за комуникиране цели на развитие, които ще помогнат да се ръководи нужната съгласувана политика на глобално, регионално и национално равнище.

Докладите на ПРООН за човешкото развитие

В рамките на първия Доклад за човешкото развитие е въведен Индекс за човешкото развитие, измерващ не само размера на националния доход, но и равнището на образованието, продължителността и стандарта на живот.

Широтата на подхода и предложенията в ежегодните издания на доклада влияят върху политиките и специалистите и очертават рамката на политическия дебат по развитието през последните 20 години.

Докладът от 1994 г. съдържа основните тези на новата концепция за сигурността, съгласно която сигурността на една страна е свързана с развитието и благосъстоянието на населението, а не със състоянието на война или мир. Това ново разбиране е още един фактор за промени в политиката за развитие и за разработването на Целите на хилядолетието за развитие. През 1995 г. в поредния доклад са предложени инициативи по въпросите на равенството на половете. През 2002 г. е поставен въпросът за задълбочаване на демокрацията не само за по-добро управление, а защото хората в цял свят искат да са свободни, да определят своята съдба. В светлината на събитията в Близкия изток трябва да се посочи доклада на ПРООН от 2009 г. за сигурността на човека в арабските страни, в който е посочено, че 50% от населението на възраст до 25 години в тези страни няма работа и не участва във вземането на решения.

През 2010 г. излезе юбилейният доклад, в който се отбелязва, че като цяло в разглежданите 135 страни хората са по-образовани, по-здрав и по-добре обезпечени материално. В сравнение с 1970 г. продължителността на живота се е увеличила от 59 на 70 години. Средният годишен доход на човек от населението се е

уввоил. Намаляла е пропастта между развити и развиващи се страни в областта на здравеопазването и образованието. Делът на гецага, посъпващи в училище, се е увеличил от 55 на 70%. В същото време има растящо разслоение на обществата. Икономическата криза, природните катастрофи и епидемии допринасят за това. В Конго, Замбия и Зимбабве индексът на човешкото развитие се е снизил в сравнение с 1970 г. В същото време Буркина-Фасо, Мозамбик, Етиопия, Руанда и Уганда са сред първите десет страни, които са увеличили индекса си на човешко развитие.

Експертите на ПРООН въвеждат и нови индекси за още по-точно оценяване на развитието на страните. Към тях се отнася индексът на неравенството (Inequality Adjusted Index), индексът на неравенството полове (Gender Inequality Index) и индексът на многоизмерната бедност (Multidimensional Poverty Index). Отчита се, че в страните с най-ниски индекси се среща най-голямо социално неравенство.

В докладите за човешкото развитие на ПРООН България заема 55 място през 2011 г. и попада в групата на страните с високо равнище на човешко развитие. ПРООН дели страните в света в четири групи – 47 попадат в групата страни с много високо равнище на човешко развитие, 46 са в групата на страни с високо равнище на човешко развитие, следващите попадат съответно в група на средно равнище и на ниско равнище на човешко развитие.

Цели на Хилядолетието за развитие, утвърдени от Срещата на Хилядолетието на най-високо равнище (Ню Йорк, 2000 г.)

1. Изкореняване на крайната бедност и недохранването

- намаляване до 2015 г. наполовина на процента от населението, което живее с по-малко от долар на ден; постигане на пълна и продуктивна заетост, както и достоен труд за всички; намаляване наполовина на процента от населението, което изпитва глад и недохранване.

2. Подобряване на основното и средното образование

- осигуряване до 2015 г. на всеобщо основно образование.

3. Насърчаване на равенството между половете и овластяване на жените

- премахване на неравенството между половете при достъпа до образование до 2005 г. и във всички други области до 2015 г.

4. Намаляване на детската смъртност

- намаляване до 2015 г. с две трети на нивото на смъртността при деца под 5 годишна възраст.

5. Подобряване на здравословното състояние на майките

- намаляване до 2015 г. с три четвърти на нивото на смъртността при майките; постигане до 2015 г. на всеобщ достъп до здравни услуги във връзка с майчинството.

6. Борба с разпространението на ХИВ/СПИН, малария и други болести

- спиране на разпространението на ХИВ/СПИН до 2015 г. и намаляване на неговите мащаби; осигуряване до 2010 г. на универсален достъп до лечение от ХИВ/СПИН за нуждаещите се; спиране на разпространението на маларията и други заразни болести.

7. Осигуряване на устойчива околна среда

- интегриране на принципите на устойчивото развитие в националните политики и програми; прекратяване на загубата на природни ресурси; намаляване на загубата на биоразнообразие като до 2010 г. се постигне намаляване на степента на такава загуба; намаляване наполовина на процента от населението, което няма достъп до чиста питейна вода и санитарни мерки; постигане до 2020 г. на чувствително подобряване в условията на живот на поне 100 милиона жители на най-бедните райони.

8. Създаване на глобално партньорство за развитие

- по-нататъшно развитие на предвидима, недискриминационна и отворена търговска и финансова система; да насочи усилия към нуждите на най-слабо развитите държави; да насочи усилия към специалните нужди на развиващите се страни без достъп до море и малките островни развиващи се държави; да обърне специално внимание на задължността; да осигури достъп до най-нужните лекарства с помощта на фармацевтичните компании; да направи достъпни ползите от новите технологии, по-специално информационни и комуникационни, с помощта на частния сектор.

Три години преди крайния срок се отчитат важни резултати.

- 1** Посрещната е целта за намаляване на бедността. Предварителни оценки сочат, че глобалният дял на бедността при 1,25 долара на ден е спаднал през 2010 г. наполовина в сравнение с 1990. Ако тези резултати се потвърдят, първата цел – да снижи крайната бедност наполовина от равнището 1990 г. – ще бъде изпълнена на глобално равнище до 2015 г.
- 2** Записванията на деца в училищна възраст в началното училище нарасна значително в Африка на Юг от Сахара, от 58 до 76 процента между 1999 и 2010 г.
- 3** Светът постигна равенство в началното образование между момичета и момчета.
- 4** Въпреки растежа на населението, броят на смъртните случаи под пет години падна от повече от 12 млн през 1990 г. до 7,6 млн през 2010 г.
- 5** Смъртността при майките почти наполовина е намаляла в сравнение с 1990 г., но сме твърде далече от целта за 2015 г. Бедността и липсата на образование допускат висок дял на раждания при малолетни. Главният пропуск е в недостатъчното финансиране на семейното планиране
- 6** В края на 2010 г. 6,5 млн души са получили антиретровирусна терапия за ХИВ/СПИН в развиващите се страни. Това е увеличение с 1,4 млн души след 2009 г., но светът още е далеч от постигането на целта. Случаите на туберкулоза спадат след 2002 г. и сега прогнозите сочат, че смъртността ще бъде намалена наполовина до 2015 г. в сравнение с 1990 г. Очакваните случаи на заболяване от малария са намалели със 17% след 2000 г. В същия период смъртността от малария е намаляла с 25%.
- 7** Светът е постигнал целта да намали дела на хората без достъп до подобрени източници на вода. Между 1990 г. и 2010 г. над 2 млрд. души са получили достъп до подобрени водни източници. Делът на градските жители в развиващия се свят, живеещи в бордейни зета, спаднал от 39% през 2000 г. до 33% през 2012 г.
- 8** През 2010 г. страните донори са оказали официална помощ за развитие (ОПР) в рекорден размер, а именно 129 млрд. щатски долара, което е 0,32 % от БНД на членките на КПР. Само пет страни са оказали помощ в обем, по-голям от целта на ООН – 0,7 % от БНД, а значителният дефицит от 153 млрд. щатски долара тепърва трябва да се покрива. В условията на криза на публичните финанси в Европа и в света очакванията са за увеличение на помощта само с 2% през 2012-2013 г., при отчетени 8% през предишните три години.

Европейският съюз в международното сътрудничество за развитие

Европейският съюз е най-големият донор в света с 55% от Официалната помощ за развитие (ОПР) и най-големият търговски партньор на развиващите се страни.

Сътрудничеството за развитие е една от сферите на дейност на Европейската общност, т.е. на Европейската комисия като наднационалния стълб на Европейския съюз. Специфичното в политическото поле Сътрудничество за развитие е, че Помощта от Общността допълва мерките на страните членки, а не ги измества, т.е. спазва принципа за допълване. Европейската общност в лицето на Европейската комисия се счита всъщност за 28-ия донор на Официална помощ за развитие (ОПР) на Европейския съюз – със собствен бюджет, политики и акценти и с разработени на тяхна основа програми за развитие. Когато говорим за помощта за развитие на Общността е добре да се използва терминът ЕО. Когато

става дума за Европейския съюз (ЕС), ще е ясно, че се визират усилия на Общността и на страните членки, взети заедно.

Сътрудничеството за развитие на Европейската общност се изпълнява в различни форми: от двустранно сътрудничество (например пряка бюджетна помощ за конкретни правителства) до многостранно сътрудничество чрез вноски в международни организации. Към тях трябва да се добавят случаи на съфинансиране на проекти на неправителствени организации в Европа и извън нея, или краткосрочни форми на хуманитарна помощ в случаи на бедствия, кризи и катастрофи. Основна цел на Европейската комисия всъщност е бюджетната помощ.

1. Нормативна рамка

Основни документи: Европейската общност ясно е дефинирала основните принципи, цели и области на намеса. Основните документи са Договорът на Европейския съюз, Европейският консенсус, Споразумението от Котону.

Сътрудничество за развитие в Договора на ЕО

Договорените принципи на сътрудничеството за развитие, т.е. цели, принципи и приложими методи, са представени в Договора за създаването на ЕО, съставна част от Договора за Европейския съюз. Ще ги открием в членове 177-181 от Договора за ЕО (членове 208-211 на Консолидирания договор на ЕС).

Чл.177 предвижда политиката на Общността за развитие да бъде насочена към развитие и укрепване на демокрацията и правовата държава; тя подкрепя устойчивото икономическо и социално развитие, гладката и постепенна интеграция в световната икономика и борбата срещу бедността.

Чл.178 се отнася до съгласуването на политиката за развитие с други политики на общността, които биха могли да засегнат развиващите се страни и постигането на целите на сътрудничеството за развитие – борба с бедността, интеграция в световното стопанство, устойчиво развитие.

Чл.179 записва приложението на така наречения принцип на поделените решения със Съвета на Европейския съюз.

Чл.180 насочва към координацията между Европейската комисия и страните членки на Европейския съюз.

Чл.181 създава основата за сключване на споразумения между Европейската общност и трети страни или с

международни организации.

Договорът от Лисабон не променя съществено политиката за развитие (членове 208-211 от ДФЕС). Договорът все пак възприема достиженията от Европейския консенсус за развитие и превръща борбата срещу бедността в основна цел на политиката за развитие (член 208, параграф 1, алинея 2 от ДФЕС).

2. Европейски консенсус за развитие

На 20 декември 2005 г. трите институции на Европейския съюз – Съветът, Парламентът и Комисията, приеха Европейския консенсус за развитие. Това е първият текст, общ за трите институции на Общността и държавите-членки. Той допринася за хармонизиране и координиране на дейностите им. За първи път към целите, ценностите и принципите на Сътрудничество за развитие на Европейската общност се добавят общите принципи на националните политики за развитие, за да се потвърди върховната цел – борба с бедността.

Европейският консенсус за развитие идентифицира съвпадащите за Европейската комисия и за страните членки ценности, цели, принципи и ангажименти, а именно:

- **намаляване на бедността** – в изпълнение на Целите на хилядолетието за развитие и за посрещане на глобални предизвикателства като климатични промени, разпространение на ХИВ/СПИН, конфликти и насилствена миграция, т.е. за по-справедлива глобализация.

- **развитие, базирано на европейските демократични ценности** – защитени човешки права, върховен-

ство на закона, добро управление, равенство на половете, солидарност, социална справедливост и ефективни многостранни действия, по-специално в рамките на ООН.

- **отговорност за собствено развитие при развиващите се страни** – базирано на национални стратегии за развитие, разработени в сътрудничество с неправителствени организации и чрез мобилизиране на местни ресурси. Помощта от Европейския съюз ще бъде съобразена с тези национални стратегии и съответните процедури.

Този консенсус по характера си е само политически обвързващ, не и правно. Той има обаче голямо значение за функционирането на финансовите инструменти на Общността и за координиране на сътрудничеството между институциите на Европейския съюз по отношение на политиките за развитие.

Фондовете, използвани в помощта за развитие на ЕО идват от два основни източника: Бюджета на ЕС и Европейския фонд за развитие. Към двата канала на финансиране се прилагат различни административни процедури и структури за вземане на

решения. Сътрудничеството с развиващите се страни и страните в преход във всички географски региони се финансира чрез Общия бюджет на Европейската общност, покрива се от линия 4 на бюджета „ЕС като глобален играч“. Европейският фонд за развитие (ЕФР) не се финансира от общия бюджет на ЕС, а от преки вноски от

страните членки, чиито размер се договаря с преговори. Финансовата рамка се подновява на всеки 5 години. Следващото подновяване е през 2013 г. Средствата от този фонд са основен източник на помощта за развитие за страните от Африка, Карибите и Тихоокеанския регион (АКТБ).

3. Еволюция към политически диалог

Политиката на ЕО за развитие е води години наред на базата на договори за сътрудничество. По-известни са конвенциите от Ломе. Първата конвенция от Ломе е сключена през 1975 г. от деветте държави членки на ЕО и 46 развиващи се страни от Африка, Карибите и Тихоокеанския регион (АКТБ). Неин предшественик е Конвенцията от Яунде. През декември 1989 година представителите на станалите междуременно 12 държави от ЕО и 69 развиващи се страни подписват Ломе IV (през 1990 година към нея се присъединява и Намибия). Конвенцията е със срок от 10 години (март 1990 г. до февруари 2000 г.).

В търговско-политическата глава е договорен безмитен достъп до пазара на ЕС на 99% от всички продукти на АКТБ-страните. Чувствителните стоки, които подлежат на регулациите на селскостопанския пазар на ЕС, остават в повечето случаи изключени от свободния достъп. АКТБ-страните могат да налагат мита върху вноса от ЕС, но съгласно принципа за най-облагодетелстваната нация те не следва да са дискриминационни по отношение на другите индустриални държави. Други глави от четвъртата Конвенция от Ломе са посветени на въпроса за дъговете, защитата на

околната среда и правата на човека.

Конвенцията от Ломе 1975 г. се приема като промяна на модела и символ за напредък във водения през 70-те години диалог Север-Юг за Нов международен икономически ред. Големият набор от инструменти за сътрудничество и по-специално основната идея за равноправно партньорство между донори и реципиенти е нещо ново за онова време. Това е първото колективно включване на независима Африка на Юг от Сахара в преговори и след това в конкретно сътрудничество с външен партньор, в случая с Европейската общност.

Конвенцията представя прехода към по-съгласувана, рационална и амбициозна политика на сътрудничество между Европа и развиващия се свят. Постколониалният период на „доброжелателен патернализъм“ е заменен с период на партньорство с повече отговорности за страните от АКТБ. Помнят се и думите на Комисаря по Политика на развитие и сътрудничество в този период, Клод Шейсон: „Това са вашите пари! Вие трябва да ги използвате за постигане на вашите приоритети по възможно най-добрия начин. Ние сме тук да ви предложим техническа помощ, ако се нуждаете от нея“.

Последователните споразумения от Ломе демонстрират постепенно движение към повече политически акценти. Докато в първите две споразумения няма упоменаване на човешките права, в Ломе III има внимателно формулирана теза за нуждата от гаранции за човешките права, а в Ломе IV срещаме вече ясно развита и твърда клауза. Тази промяна към повече политически измерения се свързва с поставянето на човека във фокуса на сътрудничеството за развитие. Все пак до вълната от демократични промени в света в края на 80-те и началото на 90-те години политиката в рамките на конвенциите от Ломе претендира да е по-скоро неутрална и да уважава избора на партньорите в цялото им разнообразие. Показателно е, че страни със „социалистическа ориентация“ като Етиопия, Ангола и Мозамбик са включени в клуба от Ломе.

Промяната на стила в посока „парите са ваши“ включва съответно по-голяма възискателност. Ломе III въвежда политическия диалог като нов подход. По-конкретно това означава преход от финансиране на отделни проекти към институционална и финансова подкрепа за секторни политики. Диалогът предполага и спазване на поети задължения, което съответно става предпоставка за продължаване на финансирането в следващ период. Спазването на ангажиментите дава израз на идеята за партньорство.

В политиката към останалите региони на развиващия се свят се практикуват както споразумения с индивидуални държави, така и с група от страни. Споразуменията с Индия, Бангладеш, Пакистан, Аржентина и

Бразилия са на индивидуална основа. Групови споразумения са сключвани със страните от АСЕАН, Ангската общност, Централна Америка и Меркосур. Всички те носят белега на еволюция към споразумения за партньорство и развитие с все повече елементи на политически диалог.

Интересни са споразуменията със страните от Южното и Източното Средиземноморие. Реалната дискусия там се води от средата на 70-те години. Сключени са широки споразумения с Израел (1975), Тунис, Алжир и Мароко (1976), както и с Египет, Йордания, Сирия и Ливан (1977), т.е. с всички с изключение на Либия. Инструментите на политиката за развитие и на търговските споразумения са подобни на тези в Конвенцията от Ломе, но се сключват на двустранна основа заради политическата ситуация в региона. Стимулирането на регионална форма за сътрудничество, например чрез Съюза на страните от Магреба, постигна твърде краткотрайни успехи в края на 80-те години. Трудностите пред кооперирането между общности от държави в този регион се проявиха и в развитието на Барселонския процес след 1995 г.

Повратна точка в европейската политика за развитие е Договорът за Европейския съюз от Маастрихт, 1992 г., защото той дава на тази политика законова основа и трайно присъствие. Освен това с този договор се въвежда нов стълб на интеграционните процеси – Обща външна политика и политика за сигурност, което дава повод за търсене на съответствие и съгласуваност с политиката за развитие. Важно е също така, че политиката за развитие е класирана сред общностните политики и не се

смесва с междуправителственото сътрудничество.

С договора са поставени конкретни цели на политиката за сътрудничество за развитие: устойчиво икономическо и социално развитие на развиващите се страни и по-специално на най-уязвимите сред тях, гладко и постепенно интегриране на развиващите се страни в световното стопанство и кампания срещу бедността. Тези три цели са изброени без някаква йерархия и това предпоставя тяхното равно и допълващо се значение. В друга разпоредба в Договора се подчертава, че сътрудничеството за развитие трябва да допринесе за постигане на общата цел за развитие и укрепване на демокрацията и върховенството на закона, така че да се гарантират правата на човека и фундаменталните свободи.

Съгласуваността става императив. Това означава например, че ако селскостопанската политика или политиката за опазване на околната среда на Общността не съответстват на политиката за развитие, ще бъдат коригирани, ако е необходимо. Макар че тази разпоредба не отрежда предимство на политиката за развитие, тя изисква хармонизирането на други политики, доколкото е възможно, с целите на политиката за развитие. Освен това Договорът изисква всички външни действия в областта на политика на сигурност и на икономическо развитие да са съгласувани. Търси се и координация между политиката на Общността и тези на страните членки с цел да се запазят различните равнища на изпълнение и да се търси разделение на труда. Прогресът в тази посока би укрепил позицията на Общността и на страните

членки в международната общност.

Периодът след Маастрихт довежда и до края на конвенциите от Ломе. Започва сътрудничество на ЕО със страните от АКТБ под знака на Споразумението от Котону.

През 2000 г. в Котону (Бенин) е подписано ново 20 -годишно споразумение със 77 страни от АКТБ, ратифицирано и влязло в сила през 2002 г.. Днес то се оценява като основа на европейската политика за развитие с междувременно вече 79 страни от АКТБ. Документът се концентрира върху намаляването на бедността като основна цел на Европейския съюз. Основните инструменти за постигането ѝ са: политическият диалог, помощта за развитие и по-близкото икономическо и търговско сътрудничество.

Това споразумение е от ключово значение за очертаване и дефиниране на политиката на ЕС спрямо останалия свят. То цели да създаде по-благоприятни условия за устойчиво развитие и намаляване на бедността и да спре процеса на социална, икономическа и технологична маргинализация и изолация. Споразумението се базира на защитени човешки права, на върховенството на закона и на доброто управление. Това партньорство има за цел да насърчи по-широкото участие на гражданското общество, частния сектор и профсъюзите.

Цяла глава от споразумението е посветена на политическото измерение. Политическият диалог покрива всички въпроси от взаимен интерес, независимо дали са свързани със сътрудничеството за развитие. През 2005 г. Споразумението от Котону е ревизирано и са добавени и очаквания

за сътрудничество в борбата с тероризма и за неразпространение на оръжия за масово унищожение.

В Котону е добавена връзката с доброто управление – като основен елемент за избягване на риска от санкции. Дефинирано като прозрачно и отговорно управление на всички ресурси за развитието на страната, тази концепция се използва във всички важни документи и донякъде се губи същността ѝ, така както е

4. Програма за промяна

През октомври 2011 г. Европейската комисия представи пред останалите институции на Европейския съюз стратегия за ново ориентиране на политиката за развитие. Документът, предложен за обсъждане, е Съобщение СОМ (2011) 637 – „Повишаване на въздействието на политиката на ЕС за развитие: програма за промяна“. Заявената цел е да се постигне високо ефективна политика за развитие, която да потвърди водещата роля на Европейския съюз при определяне на многостранното сътрудничество за развитие по отношение изпълнението на ЦХР до 2015 г. и относно пътя след това.

Самата дума „промяна“ е ключова и се среща в различен контекст. Акцентът е върху промяна в развиващите се страни, която евентуално да се подкрепи. Това може да се постигне чрез широко разгърнат и устойчив растеж за човешко развитие – чрез координирано сътрудничество, повишена съгласуваност. В случай на нарушения на човешки права или безотговорно управление, ще се търси алтернативно сътрудничество с негържавни актьори. Основната цел остава намаляване на бедността чрез

замислена – а именно помощ за развитие при добро управление на ресурсите и в сътрудничество за борба срещу разхищенията и корупцията.

В споразумението от Котону се отдава дължимото и на неправителствените организации и на гражданското общество, по-специално при консолидирането на процесите на демократизиране и при съдействие за „добро управление“.

устойчиво развитие, но акцентът е поставен върху растежа и доброто управление.

Новата политика не е отказ от Европейския консенсус за развитие. Както и в документа от 2005 г., Програмата за промяна поставя на предно място намаляването на бедността – както всъщност се изисква и от Лисабонския договор. В този смисъл има продължение на политиката за развитие, но има и четири значителни промени в приоритетите:

1. По-голямо внимание на доброто управление и човешките права и съответно, повече обвързаност на помощта съобразно изпълнението на тези изисквания;

2. По-голямо внимание на растежа със силен фокус върху включването на частния сектор;

3. Въвеждане на концепцията за диференцирано партньорство за развитие, подкрепена с нови критерии за разпределение на помощта; и

4. Повече съвместна работа в ЕС.

Фокусът върху добро управление и растеж се вижда от самото съдържание на програмата – те идентифицират тези теми като двата стълба на

политиката за развитие на Европейския съюз. Всички групи са групирани пог тези основни задачи.

Доброто управление включва демократия, права на човека, върховенство на закона, овластяване на жените, по-добро управление на публичния сектор, ганъчна политика, управление на природните ресурси и мерки срещу корупцията. Всичко това по-ясно ще се включи в политическия диалог със страните реципиенти и ще се асоцира с по-стриктно спазване на условия. В най-добрите случаи страните ще получават бюджетна помощ – сега пренаименовани като 'good governance and development contracts'. Там, където няма предпоставки и оправдание за бюджетна подкрепа, парите ще се насочват не към правителствата, а към местни актьори и НСО.

Растежът е дефиниран като нужда да бъде въвлечащ и устойчив – термини, които позволяват да бъдат споменати очакваните грижи за здравеопазване, образование и социална защита. Но има акцент върху търсенето на нови пътища за ангажиране на частния сектор, смесвайки безвъзмездна помощ със заеми и гаранции, с цел привличане на частния финансов сектор. Има и силен акцент върху енергийните източници, свързано с проблема за климатичните промени.

Идеята за диференцирано партньорство за развитие оправдава въвеждането на нови критерии за разпределяне на помощта – не просто срещу бедността, а наличие на капацитет, ангажираност на съответната страна с усилията и потенциала на ЕС да повлияе.

България в международното сътрудничество за развитие

С встъпването си в Европейския съюз България се включва в общите усилия за подпомагане на развиващите се страни.

Още в качеството си на присъединяваща се към ЕС страна през 2005 година Република България пое ангажимент да стане донор на международна помощ, като към 2010 година нейният принос би трябвало да достигне 0,17 % от БВП, а към 2015 година – 0,33%.

В изпълнение на този ангажимент е разработена Концепция за участието на Република България в международното сътрудничество за развитие (МСП), която е утвърдена с Решение на Министерския съвет № 504 от 23 юли 2007 г.

Придвижването в изграждането на

нормативната база е доста бавно и трудно. И все пак, от 1 август 2011 г. имаме Постановление № 234 (в сила от 09.08.2011 г., обн. ДВ. бр.61 2011г.) В него се потвърждават целите, представят се принципите, очертава се процесът на средносрочно планиране.

В постановлението е казано, че българската политика на сътрудничество за развитие, наричана накратко "политика на развитие", е неразделна част от външната политика на Република България; че тя се осъществява в съответствие с общата политика на Европейския съюз. И нещо много важно, че тя „служи за реализирането на

целите и задачите на външната политика на Република България”.

Основни инструменти на политиката на развитие съгласно Постановлението са помощта за развитие и хуманитарната помощ. Предоставянето на помощ за развитие по многостранна линия включва участие на България както в политиката на Европейския съюз, така и в универсални механизми на сътрудничество чрез системата на ООН. Предоставянето на помощ за развитие по регионална и двустранна линия включва безвъз-

мездна помощ в натура, безвъзмездна финансова помощ, намаляване тежестта на външния дълг, изпращане на експерти и доброволци, споделяне на знания и опит, образование по въпросите на развитието и привличане на общественото внимание и др. Хуманитарната помощ се предоставя под формата на спасителни операции, предоставяне на хуманитарни средства предимно под формата на подвижимо имущество, безвъзмездна финансова помощ, проекти за хуманитарно подпомагане и др.

Какво отчита досега България?

2006		2007		2008		2009		2010		ангажимент	
Млн.€	%БНД	Млн.€	%БНД	Млн.€	%БНД	Млн.€	%БНД	Млн.€	%БНД	Млн.€	%БНД
1	0,0	17	0,06	13	0,04	12	0,04	31	0,09	58	0,17

Изм.http://ec.europa.eu/europeaid/what/development-policies/financing_for_development/documents/swp-199-main-report.pdf p.88

През 2010 г. България е предоставила общо 59,79 млн лева официална помощ за развитие, от които облекчение на дълга на Виетнам за 0,92 млн лв. За 2011 г. общата помощ за развитие е 68,05 млн лв, от които облекчаване на дълга в размер на 9 млн лв на Замбия. Споразумението между правителствата на България и Замбия е подписано на 20 април 2011 г.

Оценка за очакваните разходи за ОПР в България и страните-членки на ЕС от Източна Европа на базата на прогнози

Страна	2010		2011		2012		2013		2014		2015		ангажимент	
	Млн.€	%БНД	Млн.€	%БНД	Млн.€	%БНД	Млн.€	%БНД	Млн.€	%БНД	Млн.€	%БНД	Млн.€	%БНД
България	31	0,09	35	0,9	36	0,09	43	0,10	51	0,12	61	0,14	149	0,33
Естония	14	0,10	18	0,12	21	0,13	23	0,14	27	0,15	30	0,17	60	0,33
Латвия	12	0,06	14	0,07	16	0,07	17	0,08	18	0,08	20	0,08	79	0,33
Литва	28	0,10	38	0,13	43	0,14	48	0,14	55	0,16	62	0,17	118	0,33
Полша	285	0,08	300	0,08	309	0,08	325	0,08	342	0,08	358	0,08	1389	0,33
Румъния	86	0,07	118	0,09	125	0,09	136	0,09	148	0,09	161	0,10	538	0,33
Словакия	56	0,09	62	0,09	69	0,09	66	0,09	67	0,09	69	0,10	260	0,33
Словения	44	0,13	45	0,13	51	0,14	54	0,15	59	0,16	65	0,16	130	0,33
Унгария	86	0,09	101	0,11	99	0,11	100	0,10	100	0,10	100	0,10	341	0,33
Чехия	172	0,13	184	0,13	184	0,13	182	0,12	194	0,13	209	0,13	533	0,33

Изм.http://ec.europa.eu/europeaid/what/development-policies/financing_for_development/documents/swp-199-main-report.pdf p.55

ОИСР и ефективността на помощта за развитие

Целта на сътрудничеството за развитие е намаляването на неравенството между бедни и богати, гарантирането на мира и запазването на естествената жизнена среда.

Оказването на помощ за развитие заема централно място в международното сътрудничество за развитие. Ролята на законодател в областта на помощта, на нейното донорство и получаване, играе Комитетът по помощта за развитие (Development Assistance Committee – DAC) при Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР).

Мисията на ОИСР е да подпомага политики, които могат да подобрят икономическото и социалното състояние на хората в целия свят. Нормата се гради върху споделено отношение към пазарната икономика и демократичните институции. Аналитичните и статистически публикации на организацията са изключително високо ценени от експертите в областта на сътрудничеството за развитие.

ОИСР е създадена през 1947 г. да управлява Плана Маршал на правителството на САЩ за реконструкция на Европа след войната. Организацията

официално е родена на 30 септември 1961, когато договарят влиза в сила. Днес 34 страни членки от целия свят, включително страни от стария съветски блок, идентифицират икономически, социални и екологически проблеми, дискутират, анализират и подготвят препоръки за решение. Русия преговаря да стане член, а програмата за „разширена ангажираност“ осигурява тесни връзки на ОИСР с Бразилия, Китай, Индия, Индонезия и Южна Африка. Заедно с тях ОИСР събира около масите си 40 държави с около 80% дял в световната търговия.

Споменатият вече всевластен Комитет за помощта за развитието (КПР - DAC) се състои от 24 члена, включително Европейския съюз. ПРООН е официален наблюдател в ОИСР и в Комитета. След съгласие с Групата на ООН за развитие, ПРООН представя в ОИСР цялата система на ООН. Комитетът е най-надеждният източник на статистическа информация и поддържа списък на възможните получатели на помощ за развитие.

1. Официална помощ за развитие (ОПР)

Официалната помощ за развитие (ОПР) се определя като парични потоци към одобрени от Комитета по помощта за развитие страни и международни организации, които:

а) се предоставят от официални органи, включително правителствата на държавите и техните федера-

тивните единици, или от техни изпълнителни агенции, и

б) всяка транзакция на тези парични потоци едновременно: има за основна цел подпомагане на икономическото развитие и благосъстоянието на развиващите се страни; има концесионен характер (напр. лихвен

процент пог пазарните стойности) и съдържа безвъзмездна част от поне 25 % (изчислени на базата на 10% сконтов процент за година).

Освен финансови потоци, ОПР включва и техническо сътрудничество. Грантовете, заемите и кредитите за военни цели не се разглеждат като ОПР. Трансферните плащания на частни лица – пенсии, компенсации и застраховки също не се считат за ОПР.

Помощта за развитие се предоставя

по различни канали. Тя се дели в съотношение приблизително 2:1 между двустранната помощ, предоставяна от отделни държави и многостранната помощ, разпределяна от Световната банка и регионалните банки за развитие, от множеството Фондове към ООН. В международните потоци преобладава групата от седемте най-високо развити държави. На тях се пада 2/3 от цялата помощ за развитие.

2. Правни и институционални основания за ОПР в ОИСР

Още в чл. 1б на Конвенцията за създаването на ОИСР от 1960 г. е записан принципът за икономическо сътрудничество с нечленуващи в организацията страни.

В следващите години страните членки на ОИСР са приели редица актове с препоръчителен характер. Маркар и нормите в тези документи да са от така нареченото „меко право“, и не са задължителни, те имат голямо политическо и морално значение. Актовете са приети от Съвета на ОИСР – висш орган на организацията, както и от Комитета за подпомагане на развитието (КПР), осъществяващ основната дейност в това поле. Сред тях могат да се посочат например:

1. Препоръката на КСР за ОПР на най-слабо развитите страни без задължение за целево изразходване.

2. Декларация на ОИСР за съгласуваност на политиката за развитие - С/MIN(2008).

3. Декларация на ОИСР за включване на ангажиментите за климата към сътрудничеството за развитие - С(2006)94.

4. Парижка Декларация за повишаване на ефективността на външната помощ DCD/DAC/EFF(2005)1. Спори се по правната природа на декларацията, но в официалната страница на ОИСР тя е представена със статут на международен договор. Причина за това е фактът, че има много широко признание.

3. Сравнителните преимущества на ОИСР

Паралелно с постепенното разширяване на дейността си в областта на международното сътрудничество за развитие, ОИСР продължава да използва редица инструменти, които са потвърдили ефективността си както за решаване на глобални проблеми, така и за

повишаване на равнището на влияние на организацията. Към тях се числи:

- Разработване на индикатори и създаване на база данни (включително статистически) за мониторинг и анализ на качеството и на ефективността на реализираните политически мерки;
- Провеждане на сравнителни изслед-

вания и анализ на най-успешния опит за решаване на най-актуалните проблеми, включително проблеми на глобалното развитие и разработка на тази основа на политически препоръки както за страните членки, така и за страни, които не влизат в ОИСР;

- Координация и организация на ефективни хоризонтални връзки както вътре в организацията, така и на равнище партньорски отношения с други международни институции, граждански организация, както и на експертно равнище.

4. Ефективност на помощта за развитие

Въпросът за качеството на помощта за развитие стои на дневен ред вече десетки години, но конкретните мерки за повишаване на ефективността ѝ датират от периода след Международната конференция по въпросите на финансирането на развитието от Монтерей, Мексико, 2002 г. Заради опита и потенциала, с който разполага, ОИСР става основен двигател и организатор на съвместни действия в тази посока. В последвалите международни дискусии и решения се прави опит да се срещнат и съгласуват позициите, интересите, притесненията и очакванията както на донорите, така и на партниращите им страни, получатели на помощ за развитие. Става дума най-общо за разпределяне

на участие, съгласуване и контрол с цел по-добри резултати.

Първият форум на високо равнище е в Рим през 2003 и основната тема е хармонизацията на усилията на партньори и донори.

Вторият форум се организира две години по-късно в Париж, когато дискусията вече доста е напреднала. Приета е Декларацията от Париж. В нея се подчертава значението на предвидима, добре координирана помощ, способна да постига резултати. Основните принципи са изречени в самото ѝ заглавие: "Paris Declaration on Aid Effectiveness, Ownership, Harmonization, Alignment, Results and Mutual Accountability".

Парижката декларация предлага следните пет основни принципа за по-ефективна помощ за развитие:

1. Притежание (ownership): Развиващите се страни разработват собствените си стратегии за намаляване на бедността, за подобряване на институциите и за борба с корупцията.
2. Придържане (alignment): Страните донори се придържат към тези цели и използват местните системи.
3. Хармонизиране (Harmonisation): Страните донори координират, опростяват процедурите и споделят информация, за да избягват дублиране.
4. Резултати (Results): Развиващите се страни и донорите отделят специално внимание на резултатите от развитието и на измеримостта им.
5. Взаимна отчетност (Mutual accountability): Донори и партньори се отчетат взаимно за резултатите от развитието.

Освен принципите за ефективност на помощта за развитие, Парижката декларация (2005) предлага практи-

чески ориентирана програма за подобряване на качеството на помощта и на нейното въздействие върху раз-

витието. В нея се превъждат серия от специфични мерки и мониторингова система за постигане на прогрес

и взаимен контрол между донори и реципиенти относно постигнатото.

Програма за действие от Акра

Програмата за действие от Акра – Accra Agenda for Action (AAA, 2008) трябва да ускори и задълбочи изпълнението на Парижката декларация. Тя прави преглед на прогреса и определя стъпки за постигане на целите от Париж. Предлагат се следните три основни сфери на подобрение:

Притежанието (Ownership): Страните имат повече право на глас по отношение на развитието си – чрез по-широко участие във формулирането на политиките за международно сътрудничество за развитие, по-силно участие в ръководството на координацията на помощта и повече право да използват свои вътрешни системи за получаване на помощта.

Въвличащо партньорство (Inclusive partnerships): Всички партньори имат пълно участие, включително донорите от Комитета за помощ за развитие на ОИСР и развиващите се страни, както и други донори, фондации и гражданското общество.

Постигане на резултати (Delivering results): Помощта е насочена към реално и измеримо въздействие върху развитието.

Развитие на капацитета (Capacity development) – да изгради способността на страните да управляват своето собствено бъдеще.

Третият форум за ефективността на помощта се провежда в Акра, Гана, през септември 2008 г. Целта е да се подпомогне започналата вече промяна. Във форума се включват представители на правителствата от повече от 100 държави, както и представители на международни институции – на Европейската комисия (EuropeAid), на Световната банка, на ООН, на частни фондации и международни неправителствени организации. Това е и първата от три големи международни конференции през 2008 г., всички провеждани с цел да се ускори постигането на Целите на хилядолетието за развитие. Форумът се провежда в условията на бързоменяща се икономическа и политическа среда. Расте значението на страни донори като Китай и Индия и има

повече глобални програми и фондове, насочени към решаване на конкретни проблеми. Присъстват и частни източници на финансиране като Фондацията на Гейтс, а гражданските организации са все по-активни. Тези нови играчи носят както ресурси, така и опит, а управлението на помощта за развитие става по-сложно. Така една от целите на третия форум става оформянето на широко партньорство, базирано на принципите от Париж.

Срещата в Акра е различна от предишните и по това, че развиващите се страни изиграват по-активна роля в подготовката на форума. По-активни са и гражданските организации – повече от 300 представители на гражданското общество са въвличени в консултациите.

Четвъртият форум се провежда в Бусан, Южна Корея, през ноември 2011 г. Форумът събира общо 3000 участника – политически лидери, представители на правителства, граждански организации и на частния сектор както от развиващите се страни, така и от държавите донори. Задачата на форума е да оцени напредъка и да даде място за споделяне на опит. Според наблюдатели от гражданския сектор най-важен е бил езикът на форума, който подчертава връзката между битката с бедността и защитата на човешките права.

5. Глобално партньорство за сътрудничество за развитие

Глобалното партньорство за ефективно сътрудничество за развитие е нов форум, който събира широк кръг от страни и организации от целия свят, заинтересовани от сътрудничество за развитие. То е резултат от споразумение, постигнато на Четвъртият форум на високо равнище за ефективност на помощта за развитие в Бусан. Функциите му са да дава политическа подкрепа за по-ефективно сътрудничество за развитие, да наблюдава изпълнението на ангажиментите от Бусан на международно и национално равнище, да посредничи за обмен на знания и добри практики. ПРООН и ОИСР ще работят заедно, за да подкрепят функционирането на Глобалното партньорство.

Ще се провеждат срещи на високо равнище на всеки 18-24 месеца с участието на министри и висши представители на страните. Оперативното ръководство ще се осъществява от Управителен съвет (Steering Committee). Той ще подготвя министерските срещи и ще следи за изпълнението на решенията. Ще се среща на всеки 6-12 месеца или по-често, ако е необходимо.

Документът за партньорство от Бусан няма формата на обвързващо споразумение или на международен договор, но е декларация за консенсус между широк кръг от правителства и организации в подкрепа на създаването на мрежа за диалог за повишаване на ефективността на международното сътрудничество за развитие. Предвидено е изграждане на Глобално партньорство за ефективност на сътрудничеството за развитие – мрежа, която да осигури отчетност на политическо равнище.

На 29 юни 2012 г. се поставиха основите за това ново включващо партньорство за развитие. Създадена бе оперативната структура, която отразява увеличения брой участници в сътрудничеството за развитие. Тримата съпредседатели ще бъдат избрани съответно от донори, получатели и страни, ангажирани в сътрудничеството Юг-Юг. Управителният съвет ще включва представители на парламенти, на гражданското общество и на частни браншови организации. Първата среща на равнище министри се очаква да се проведе в началото на 2013 г.

На учредителната среща 28-29 юни 2012 г. участниците одобриха 10 глобални индикатора и цели, които ще използват за измерване на прогреса при изпълнение на ангажиментите, поети в Бусан. Новата мрежа стъпва върху предишен опит на КГП (DAC) и в същото време приема по-широк фокус от споразумението в Бусан, например за сътрудничество с гражданския и с частния сектор. Срещата одобри и нов стандарт за прозрачност в сътрудничеството за развитие.

Полезни източници:

A/Res. 41/128, Dec. 4, 1986. Declaration on the Right to Development.

Better Aid. Managing Aid. Practices of DAC Member Countries. OECD, 2009.

Frisch, D. 2008. The European Union's development policy. A personal view of 50 years of Development Policy. (Policy Management Report 15). Maastricht: ECDPM. www.ecdpm.org/pmr15

Kenny, Ch., A. Sumner. More Money or More Development: What Have the MDGs Achieved? CGD Working Paper 278. Washington, D.C.: Center for Global Development. <http://www.cgdev.org/content/publications/detail/1425806>

Karver, J., Ch. Kenny, A. Sumner. MDGs 2.0: What Goals, Targets, and Timeframe? CGD Working Paper 297. Washington, D.C.: Center for Global Development. <http://www.cgdev.org/content/publications/detail/1426271>

EU-Entwicklungszusammenarbeit verstehen. Die EZA der Europäischen Gemeinschaft: Institutionen – Strukturen – Prozesse. Österreichische EU-Plattform entwicklungspolitischer Nichtregierungsorganisationen. Wien 2007.

COM(2011) 637. Съобщение от Комисията до Европейския парламент, до Съвета, до Европейския икономически и социален комитет и до Комитета на регионите. Повишаване на въздействието на политиката на ЕС за развитие: програма за промяна. Брюксел, 13.10.2011.

COM(2011) 638. Съобщение от Комисията до Европейския парламент, до Съвета, до Европейския икономически и социален комитет и до Комитета на регионите. Бъдещият подход към бюджетната подкрепа от ЕС за трети държави. Брюксел, 13.10.2011.

Декларация на Европейския парламент от 5 юли 2012 г. относно образованието за развитие и активното глобално гражданство. <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2012-0302+0+DOC+XML+V0//BG>

Европейска комисия. Годишен доклад от 2011 относно политиките на Европейския съюз за развитие и външно подпомагане и тяхното изпълнение през 2010. http://ec.europa.eu/europeaid/multimedia/publications/publications/annual-reports/2011_en.htm

Европейски икономически и социален комитет. REX/348. Становище на тема „Повишаване на въздействието на политиката на ЕС за развитие: програма за промяна/Бъдещият подход към бюджетната подкрепа от ЕС за трети държави“ COM(2011) 637 final и COM(2011) 638 final. 24 май 2012.

Европейски парламент. Общ преглед на политиката за развитие. http://circa.europa.eu/irc/opose/fact_sheets/info/data/relations/general/article_7253_bg.htm

Постановление № 234 от 1 август 2011 г. за политиката на Р България на участие в международното сътрудничество за развитие. В сила от 09.08.2011 г. Обн. ДВ. бр.61 от 9 Август 2011г.

Цель развития тысячелетия 8. Глобальное партнерство в целях развития: время выполнять обещания. Организация Объединенных Наций, Нью-Йорк, 2011 год. Доклад Целевой группы по оценке прогресса в достижении ЦРТ, 2011 год. Нью-Йорк, 2011 год

Важни интернет страници:

Организация на Обединените нации

<http://www.un.org/>

Групата на ООН за развитие

<http://www.undg.org/>

Форум за сътрудничество за развитие

<http://www.un.org/en/ecosoc/newfunct/develop.shtml>

Комитет за политика за развитие

<http://www.un.org/en/development/desa/policy/cdp/index.shtml>

Доклади за човешкото развитие

<http://hdr.undp.org/en/>

Дневен ред за развитие

<http://www.un.org/en/development/devagenda/devagenda.shtml>

Програмата на ООН за развитие в България

http://www.undp.bg/un_in_bulgaria.php

Европейски съюз

Интернет страница на ГД „Развитие и сътрудничество“ – EuropeAid

http://ec.europa.eu/europeaid/index_bg.htm

Интернет страница на комисаря на ЕС по въпросите на развитието

Андрус Пиебалгс:

http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/piebalgs/index_en.htm

Програма за промяна на ЕК

http://ec.europa.eu/europeaid/news/agenda_for_change_en.htm

Европейски фонд за развитие

http://europa.eu/legislation_summaries/development/overseas_countries_territories/r12102_en.htm

Организация за икономическо сътрудничество и развитие

Директорат за сътрудничество за развитие (КСР/КПР)

<http://www.oecd.org/dac/>

Глобални отношения на КПР

<http://www.oecd.org/dac/dacglobalrelations/>

Оценка на програми за развитие

<http://www.oecd.org/dac/evaluationofdevelopmentprogrammes/>

Добро управление и развитие

<http://www.oecd.org/dac/governanceanddevelopment/>

Членове на Българската платформа за международно развитие

Алианс за регионални и граждански инициативи

Балканска агенция за устойчиво развитие

БлуЛинк - Информационна Мрежа

Българска асоциация за семейно планиране

Български Институт за Правни Инициативи (БИПИ)

Български център за джендър изследвания

Български Червен Кръст

Джендър проект в България

Дружество на ООН в България

Каритас България

Сгружение Интегра-БДС ДООИТ

SOS Детски селища

Фондация „Следваща страница“

Фондация “Образование и бизнес”

Фондация „Глобална инициатива в психиатрията- София“

Фондация АДРА

Фондация БГ шанс

Фондация ЕКИП

Фондация Индекс

Фондация Рома-Лом

Фондация С.Е.Г.А. – Старт за ефективни граждански алтернативи

Център за изследвания и политики за жените

Център за приобщаващо образование

България в международното сътрудничество за развитие

Още в качеството си на присъединяваща се към ЕС страна през 2005 година Република България пое ангажимент да стане донор на международна помощ, като към 2010 година нейният принос би трябвало да достигне 0,17 % от БВП, а към 2015 година – 0,33%.

В изпълнение на този ангажимент е разработена Концепция за участието на Република България в международното сътрудничество за развитие (МСР), която е утвърдена с Решение на Министерския съвет № 504 от 23 юли 2007 г.

От 1 август 2011 г. имаме Постановление № 234 (в сила от 09.08.2011 г., обн. ДВ. бр.61 2011г.) В него се потвърждават целите, представят се принципите, очертава се процесът на средносрочно планиране.

В постановлението е казано, че българската политика на сътрудничество за развитие, наричана накратко "политика на развитие", е неразделна част от външната политика на Република България; че тя се осъществява в съответствие с общата политика на Европейския съюз. И нещо много важно, че тя „служи за реализирането на целите и задачите на външната политика на Република България“.

